

Time: 2.00 Hours

Total Marks: 60

- N.B.:** 1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate marks.

Q1 A. Define the term Archaeology and explain the scope of Archaeology in India. 15 Marks

OR

Q1 B. Describe the various excavated artefacts and its importance in archaeological studies.

Q2 A. How did the Mesolithic period in India mark a significant shift in cultural and technological dynamics? 15 Marks

OR

Q2 B. State the features of Chalcolithic cultures.

Q3 A. Assess the development stages of Harappan Civilization. 15 Marks

OR

Q3 B. Give an account of religion and economy of the Harappan civilization.

Q4 A. Give an outline of Painted Grey-ware culture of India with special reference to the excavated sites. 15 Marks

OR

Q4 B. Evaluate the important features of the Megalithic sites in Early India.

*****

मराठी रूपांतर

वेळ: २.०० तास

एकूण गुण: ६०

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्र १ अ. पुरातत्व या शब्दाची व्याख्या करा आणि भारतातील पुरातत्वशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.

१५

किंवा

प्र १ ब. उत्खननातील मानवनिर्मित वस्तूंचे पुरातत्व शास्त्राच्या अभ्यासासाठी महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र २ अ. भारतातील मध्याश्मयुगीन कालखंडाने सांस्कृतिक आणि तांत्रिक गतिशीलतेमध्ये महत्त्वपूर्ण बदल कसा केला?

१५

किंवा

प्र २ ब. ताम्रपाषाण कालीन संस्कृतींची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र ३ अ. हडप्पा संस्कृतीच्या विकासाच्या टप्प्यांचे मूल्यांकन करा.

१५

किंवा

प्र ३ ब. हडप्पा संस्कृतीच्या धर्म आणि अर्थव्यवस्थेचा आढावा घ्या.

प्र ४ अ. उत्खनन केलेल्या स्थळांच्या संदर्भात भारतातील चित्रीत मृदभांड (PGW) संस्कृतीचा विशेष मागोवा घ्या.

१५

किंवा

प्र ४ ब. सुरुवातीच्या भारतातील महापाषाण संस्कृतीच्या (मेगालिथिक) स्थळांच्या महत्त्वाच्या वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.

*****